

ΟΥΓΚΟ ΦΟΣΚΟΛΟ

ΥΜΝΟΣ ΣΤΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟ

Από μικρός στους μητρικούς μου λόφους
ελάτρεψα την θεά Αφροδίτη.
Ζάκυνθος, χαίρε. Στις ακτές του Αδρία,
στη στερνή κατοικία των Εφεστίων
θεών και των προγόνων μου, θ' αφήσω
τα τραγούδια μου και τα κόκαλά μου,
και σ' εσέ μοναχά τους στοχασμούς μου,
γιατί όποιος την πατρίδα του ξεχάσει
μήτε στα θεία δεν ομιλεί με σέβας.
Ζάκυνθος, ιερή χώρα. Στους λόφους
ήσαν ναοί, και στα ισκιερά της δάση
η λατρεία της Άρτεμις και οι ύμνοι
στον ένοχο Λαομέδοντα, πριν μάθει
ο Ποσειδώνας στο Ίλιο πώς να στήσει
τους φημισμένους πύργους του πολέμου.
Η Ζάκυνθος είν' όμορφη. Της δίνουν
θησαυρούς μύριους τ' αγγλικά καράβια,
κι από ψηλά της στέλνει ο αιώνιος ήλιος
τις ζωογόνες αχτίδες του. Κι ο Δίας
τα διάφανα σύγνεφα της χαρίζει.
Κι έχει τους πυκνοφύτευτους ελαιώνες,
τους αμπελόφυτους του Βάκχου κμπους,
και την υγεία τη ρόδινη σκορπίζει
αύρα γλυκιά που μυρωμένη πνέει
από κήπους ανθών κι αιώνιων κέδρων.

ΟΙ ΤΑΦΟΙ (απόσπασμα από την αρχή)

Ποια είναι τούτη η φωνή
που από τον ξανθό μας Μέλα
Έρχεται αρμονική κι εγώ γροικώ στα σπλάχνα;
Είναι η δική σου, ω Ούγε,
που εσένα κράζει σε μνήματα, κιβούρια, τάφους
και τους οίστρους σ' εμένα
τους λυπητερούς και αγαπητούς ανάβει.
Στου Μαιονίου του ψαλμωδού
τους αθάνατους σίχους εγώ αγρυπνούσα,
κι από τη γλώσσα εκείνου έστρεφα στη δική μας
τα ατελείωτα πάθη του δοξασμένου,
που τόσο με τους Τρώες πρώτα,
κατόπιν με του πόντου επάλεψε το κύμα.
Αλλά εσύ και απ' του Ομήρου πιο δεινός ακόμη
Συ με ξεκόβεις από αυτόν.
Δες, γελάει, γη κι ουρανός τριγύρω και δεν είναι κάμπος
όπου απάρθена ρόδα να μην βάφει ο Απρίλης.
Και συ θέλεις να ζώσω την λυτή μου κόμη.

Κυπαρίσσι θλιμμένο, το κυπαρίσσι εκείνο
Που μάτια τώρα δείχνει το θλιμμένο χρώμα,
Αφού κι αυτό μακριά το διώξανε απ' τους τάφους
Γιατί κλαίς και λυγάζ τα σπλαχνικά κλωνάρια, των νεκρών,
που κάτω από την γη κοιμούνται, καλοθελήτρα ιτιά;
Ούτε παιδί θαμμένο
που την πρώτη μέρα της καλής του φήμης
αισθάνθηκε να το χτυπάει της μοίρας το χέρι,

Ούτε με θρήνο το κορίτσι θα τιμήσεις
Που του ετοίμαζε ολόασπρο φόρεμα Υμεναίου
Όλο καμάρι η μάνα, και τη μέρα που είχε να το ντύσει
Το περιέζωσε το μαύρο του θανάτου ρούχο.
Στου παιδιού και της κόρης το κεφάλι αυξάνει
Τσουκνίδα κι άγριο αγκάθι, κι ο αυγινός αγέρας
Που σφυριχτά μες στις τσουκνίδες και τα αγκάθια
διαβαίνει, ή το κομμένο στέναγμα του πόνου
που στέλνει από την έρημη κατοικία του ο κούκος
με ούρλιασμα μακρινό στου φεγγαριού την λάμψη
είναι η μόνη που αντηχεί σε αυτή την ερημία,
φωνή του κόσμου, ωιμέ! Καιρέ δυστυχισμένε
που ίσια ζωή και θάνατο πικραίνεις.
Αλλά στον ίσκιο των δέντρων
και μες στους ποτισμένους με κλάμα τάφους,
είναι μήπως του θανάτου ο ύπνος πιο γλυκός;
Ακούν τα κόκαλα ίσως την τιμή
Που τους κάνουν οι επιτάφιας πέτρες;
Η φροντίζει ότι τα δεσμά του σκεπάζει
Ένα ελεύθερο πνεύμα;
Όχι δεν είναι ο τάφος για τους νεκρούς μονάχα!
Γυναίκα ερωτευμένη με μαύρα ντυμένη
Τη θωριά της κλίνει μέσα στην πλάκα
που τον άνδρα της καρδιά της σκεπάζει.
Τον βλέπει ακόμη μπροστά της,
Τον ακούει του μιλάει,
Βρίσκει αυτό που είναι μόνο σε κακά μεγάλα
Ξακλάφρωμα του πόνου, ένα μεγάλο κλάμα.
Περισσή στην πατρίδα μου εφάνη τελευταία,
τέτοια χάρη, και του κοιμητηρίου άσειστη είναι
κουφή στους ζωντανούς η θύρα.

Αλλά ποιο το όφελος κι αν εύκολα ανοιγόταν
Στον πόνο της αγάπης
Αξεχώριστοι είναι μεταξύ τους οι τάφοι
Και βουβό χορτάρι όλα τα σκεπάζει
Ανίδεο αν θα πέσει σε αγαπημένο ή ξένο σώμα
Θα σταματούσε πίσω στην καρδιά το κλάμα.
Η χρυσή τούτη στάμνα που σου κρατεί τη στάχτη
Θα κλείσει Πάτροκλέ μου, και τη δική μου
Ζώντας δύο δεν ήμαστε δεν θα ήμαστε στον Άδη
Έτσι η θλίψη που επλανούσε ο Αχιλλέας
Και ζώντας του πολύ τον ωφελούσε η στάμνα.
Ο θείος (αν σε μύθους δεν είναι κακό να προβάλλει η αλήθεια
κάπου κάπου) ο θείος του Ιαπετού βλαστός ηθέλησε στο γένος
Των ανθρώπων ν' αρέσουν οι γλυκέα απάτες

.....

(ένα άλλο απόσπασμα του ποιήματος από μετάφραση του
Λορέντζου Μαβίλη)

Έσ' ἴσκιο κυπαρισσιῶν καὶ μὲς σὲ ὑδρίες
γλυκαμένες μὲ κλάψα εἶναι ἴσως ὁ ὕπνος
τοῦ θανάτου ἀλαφρύτερος; Ἄν ὁ ἥλιος
γιὰ μὲ τῆς γῆς πλιὰ δὲν πληθαίνει τούτη
τὴν ώραῖα φαμιλιὰ ἀπὸ ζῶα καὶ χόρτα,
καὶ σὰν μπροστά μου πλουμιστὲς μ' ἐλπίδες
δὲ θὰ χορεύουν οἱ ὄρρες ποῦ θεὸ νᾶλθουν,
οὔτε, φίλε, ἀπὸ σὲ θ' ἀκούω τὸ στίχο
καὶ τὴν πικρὴ ἀρμονία ποῦ κυβερνᾷ τον,
οὔτε ἡ πνοή 'ς τὴν καρδιά πλιὸ θὰ μοῦ κρένη
τῶν παρθένων Μουσῶν καὶ τῆς Ἀγάπης,

μονάχη πνοή 'ς τὴν ἄστατη ζωὴ μου,
ποιὸ θᾶναι παρηγόρημα μιὰ πέτρα
γιὰ τὲς χαμένες μέρες νὰ χωρίζη
τὰ κόκκαλά μου ἀπ' τ' ἄμετρα ποῦ σπέρνει
'ς τὲς στεριῆς καὶ 'ς τὲς θάλασσες ὁ Χάρος;
Ἀλήθεια, Πινδεμόντη, καὶ ἡ Ἐλπίδα,
στερνὴ θεά, τοὺς τάφους φεύγει κι' ὅλα
ἢ λησμονιὰ στὴ νύχτα τῆς τυλίγει
κι' ἀπὸ σάλο σὲ σάλο τὰ κουράζει
μιὰ δύναμη δουλεύτρα κι' ὅλα, ἀνθρώπους,
τάφους, στερνὲς θωριῆς κι' ἀπομεινάρια
τῆς γῆς καὶ τ' οὐρανοῦ ὁ καιρὸς ἀλλάζει.
Μὰ γιατί πρώτα ἀπ' τὸν καιρὸ τοῦ ἑαυτοῦ του
Θὰ φτονέση ὁ Θνητὸς τὴν πλάνη ποῦ τὸν
σταματᾷ καὶ νεκρὸν 'ς τὴν θύρα τ' Ἄδη;
Δὲ ζῆ αὐτὸς τάχα καὶ στὸ χῶμα, τόμου
βουβὴ θὰ τοῦναι ἢ ἀρμονία τῆς μέρας,
ἄ μὲ γλυκὲς φροντίδες 'ς τῶν δικῶν του
τὸ νοῦ μπορεῖ νὰ τὴν ξυπνᾷ; Εἶναι οὐράνια
ἢ ἀνταπόκριση τούτη τῆς ἀγάπης,
οὐράνιο δῶρο στοὺς Θνητούς. Καὶ ζοῦμε
συχνὰ γι' αὐτὴν μὲ τὸ νεκρὸ μας φίλο
κι' αὐτὸς μαζί μας, ἂν ἢ γῆ πονῶντας,
ποῦ παιδὶ τὸν ἐδέχτη κ' ἔθρεψέ τον,
δώση ἄσυλο στερνὸ καὶ σὰ σὲ μάνας
κόρφο ἀμίαντο τὸ λείψανο φύλαξη
ἀπὸ τῆς μπόρας τὸ δαρμὸ κι' ἀπ' τ' ὄχλου
τ' ἀνιέρο πόδι καὶ μιὰ πέτρα γλύση
τ' ὄνομα κ' ἓνα δέντρο μυρωμένο
τῆ στάχτη μ' ἴσκιους ἀπαλοὺς γλυκάνη.
Μόνο ὅποιος πίσω ἀγάπες δὲν ἀφίνει

λίγο τοὺς τάφους χαίρεται, κι' ἂν πέρα
κοιτάξη ἀπὸ τὸ ξόδι, τὴν ψυχὴ του
βλέπει νὰ παραδέρνη μὲς τὸ Θρῆνο
τῶν Ἀχερούσιων τέμπλων, ἢ ἀποκάτου
ἀπὸ τοῦ Θείου συχώριου τὰ μεγάλα
φτερὰ νὰ καταφεύγη· μὰ τὴ σκόνη
ἀφίνει 'ς ἔρμου σβώλου τὰ φλεσκούνια,
ὅπου οὔτε νὰ προσεύκεται γυναῖκα
ἔρωτεμένη, οὔτε ν' ἀκούη διαβάτης
μοναχικὸς τὸ στέναγμα ποῦ στέρνει
'ς ἐμᾶς ἡ Φύση μέσα ἀπ' τὰ μνημόρια.